

Barcelona Treball

Càpsula de tendència sectorial Medi Ambient
Novembre 2012

Sistema de gestió ambiental europeu (EMAS): factor de competitivitat per a les empreses

La sostenibilitat i la protecció del medi ambient són actualment algunes de les principals preocupacions tant a nivell polític, com empresarial i social. Davant aquesta situació, són moltes les organitzacions que opten per implantar sistemes de protecció mediambiental. Lluny de suposar un fre a la seva competitivitat, aquests sistemes poden suposar un impuls per a les empreses i organitzacions

Un dels principals objectius que persegueix la Unió Europea (UE) és el de protegir el medi ambient i fomentar la sostenibilitat. Així, la UE promou mesures que condueixin a una millora del comportament mediambiental de les organitzacions (empreses, entitats socials, administració pública, etc).

En aquest sentit, una de les principals mesures que ha impulsat la UE és el denominat EMAS (Sistema Comunitari de Gestió i Auditoria Mediambiental o Eco-Management and Audit Scheme, en sigles angleses). **L'EMAS és una eina de gestió per a organitzacions (indústries, empreses de serveis, organismes públics, etc.) que té per objectiu avaluar, mostrar i millorar el seu rendiment ambiental.** L'EMAS es presenta com un símbol de la **gestió ambiental moderna, de la transparència i de la participació ambiental.** És un sistema que cada cop adopten més organitzacions que, de forma voluntària, desitgen avaluar i millorar el seu comportament mediambiental, així com difondre la informació pertinent relacionada amb la seva gestió mediambiental tant al públic en general com a altres parts interessades. En concret, l'EMAS vol **promoure la millora continua del comportament ambiental de les organitzacions** a través dels següents elements:

- La implantació de sistemes de gestió ambiental.
- L'avaluació sistemàtica, objectiva i periòdica del funcionament dels sistemes

de gestió. La difusió de la informació sobre el comportament ambiental de l'organització.

- El diàleg obert amb el públic i la resta de parts interessades.
- La formació del personal de l'organització, de manera professional i permanent, que comporti la implicació activa en la millora del comportament ambiental.

Val a dir que aquest sistema de gestió ja va ser formulat l'any 1993 i, com que ha demostrat ser una eina eficaç per a la millora continua del comportament ambiental de les organitzacions, s'ha anat ampliant al llarg dels anys. La darrera actualització de l'EMAS (denominada EMAS III) s'ha realitzat el 2009 a través del Reglament (CE) Núm. 1.221/2009 del Parlament Europeu i del Consell. Si bé inicialment l'EMAS es considerava principalment per a empreses industrials, actualment està obert a tot tipus d'organitzacions (públiques o privades) que, independentment del seu sector d'activitat, vulguin millorar el seu rendiment ambiental. **El número d'organitzacions registrades a l'EMAS ha crescut considerablement** a nivell europeu, ha passat de les 3.911 a principis de l'any 2002 a les 4.581 de principis de 2012. La tendència a l'alça s'ha mantingut amb l'entrada en vigor de l'EMAS III, ja que des de l'any 2009 fins a principis de l'any 2012 el número d'organitzacions registrades s'ha incrementat en gairebé 500.

Impacte en el sector

El sistema **EMAS cada cop té una major implantació entre les organitzacions catalanes i del conjunt de l'Estat Espanyol**. El club EMAS aporta dades de les empreses catalanes que tenen el sistema EMAS implantat. Alguns dels àmbits on major creixement està tenint l'EMAS són la gestió de residus, l'administració pública i la construcció i els museus, entre d'altres.

Al llarg dels anys s'ha anat constatant que l'EMAS aporta un seguit de beneficis i avantatges a aquelles organitzacions que l'implanten. **Els principals beneficis són els de dotar-se d'una gestió ambiental de qualitat i el compliment de la legislació ambiental vigent** (fet que afavoreix l'obtenció d'ajudes públiques, permisos i llicències). Però, més enllà d'aquests beneficis genèrics, les empreses i organitzacions que han adoptat l'EMAS apunten una sèrie d'avantatges de caràcter més específic.

Des del punt de vista de l'estalvi, es produeix una reducció dels consums de recursos naturals (energia, aigua, matèries primeres, etc.) i una minimització de la generació de residus, amb la reducció del cost associat al seu control i manteniment. També es redueixen les despeses en concepte de transport, emmagatzematge i embalatge, i un estalvi de costos de treballs de neteja i reparació ambiental derivats d'escapaments accidentals. Finalment, l'adopció de l'EMAS permet un estalvi en sancions per infraccions i una reducció de les primes d'assegurança per risc ambiental.

L'EMAS sovint funciona com una eina de màrqueting ja que, **des del punt de vista de la marca, permet una millora de la imatge de l'organització** davant de clients, accionistes, socis, empleats, premsa i públic en general. Cal tenir en compte que les empreses adherides a l'EMAS poden fer-ho visible als seus clients a través d'un logotip d'adhesió al sistema.

Des del punt de vista de la competitivitat, l'EMAS millora les relacions amb les autoritats públiques, permetent accedir més fàcilment a subvencions, ajudes, permisos, etc. L'EMAS permet complir amb major facilitat amb legislació mediambiental vigent. Igualment, facilita l'accés a noves oportunitats de negoci i permet una millor valoració en concursos de les administracions públiques.

Des del punt de vista dels recursos humans, incentiva la motivació i implicació de tots els treballadors de l'organització en un sistema per aconseguir uns objectius comuns. L'adopció de l'EMAS implica que els treballadors de les organitzacions hagin d'adquirir coneixements i sensibilitats en matèria ambiental, de manera que sovint les empreses han de realitzar accions formatives en aquest àmbit.

S'ha demostrat que **els beneficis que aporta l'EMAS són superiors als inconvenients**, però l'adhesió a l'EMAS també comporta un esforç suplementari per les empreses, que hauran de disposar de recursos humans, temps i recursos econòmics per poder-lo implantar. L'experiència demostra que en algunes ocasions es requereix la col·laboració externa (tècnica o econòmica) per poder-lo implantar. En qualsevol cas, els costos d'implantació varien en funció de la tipologia d'organització que es tracti (dimensions, sector d'activitat, etc.). Els principals costos són:

- Dotació de recursos econòmics per a la implantació del sistema, com ara despesa en formació del personal, en elaboració d'informes diversos, etc.
- Costos de gestió ambiental, com ara la gestió de residus o la depuració d'emissions contaminants.
- Costos derivats de l'auditoria del sistema.
- Costos derivats de la verificació mediambiental.
- Costos derivats de les mesures tècniques i organitzatives per a la solució d'incompliments legals.

Catalunya representa un 33% del total de registres EMAS de l'Estat espanyol i el 7% del total de la UE, i està entre les tres primeres zones de la Unió Europea en registres EMAS per milió d'habitants.

Les organitzacions amb EMAS queden exemptes dels controls periòdics de prevenció i control ambiental de les activitats que realitza la Generalitat de Catalunya.

En algunes ocasions, les organitzacions que volen implantar l'EMAS han de recórrer al suport extern de consultories especialitzades en matèria mediambiental.

Impacte sobre els perfils professionals

Les empreses demanden titulats universitaris amb especialització ambiental per ocupar el càrrec de Director o Responsable del Sistema de Gestió Ambiental.

D'entre les principals competències relacionades, la referent a la capacitat negociadora amb l'administració pública té un paper rellevant

Un dels aspectes clau per a la correcta implantació de l'EMAS a les empreses és que cada lloc de treball tingui clarament assignades unes funcions i unes responsabilitats. Totes les persones implicades han de tenir clarament definit què han de fer i quan ho han de fer. La implantació de l'EMAS en una organització implica **la creació d'una nova figura com és el Director del Sistema de Gestió Ambiental, o Responsable de Medi ambient.**

Algunes empreses opten per crear un nou lloc de treball, de manera que contracten una persona especialista perquè s'encarregui d'aquestes funcions. D'altres opten perquè les funcions del Responsable de Medi ambient les realitzi un treballador de l'empresa. La figura del Director del Sistema de Gestió Ambiental és clau ja que actua com a **màxim responsable del sistema i com a interlocutor amb els responsables de les diferents àrees de l'organització** (producció, administració, màrqueting, etc.). Aquest responsable haurà de conèixer els processos de l'empresa i els principals problemes relacionats amb aquests processos, i haurà de tenir una elevada dosi d'autoritat per garantir el compliment dels compromisos establerts.

Cal apuntar que la proliferació dels sistemes de gestió ambiental provoca indirectament **una major demanda de consultors especialitzats en matèria ambiental.** Sovint les empreses recorren a enginyeries i consultores externes per tal que els ajudin a implantar el sistema. Aquestes consultories acostumen a intervenir en l'etapa de definició o revisió del sistema, mentre que la gestió quotidiana es realitza internament per la pròpia l'empresa adherida a l'EMAS.

Pel que fa al perfil professional del Responsable de Medi ambient, **habitualment es requereix una titulació universitària**

preferentment en Ciències Ambientals, Biologia, Química o Enginyeries. Tot i així, cal dir que les empreses tendeixen a prioritzar la formació específica en el sector en el qual l'empresa desenvolupa la seva activitat. Per exemple, una empresa química demandarà titulats en química.

Quant a les **competències tècniques**, el Responsable de Medi ambient ha de tenir els coneixements generals dels diferents factors ambientals aplicables a l'activitat empresarial. Ha de realitzar el seguiment i control de les activitats de l'empresa des d'un punt de vista ambiental. També ha de tenir competències de caràcter tecnicoestratègic, dirigides a la integració del medi ambient en les polítiques generals de l'empresa (ha d'identificar oportunitats de millora i solucions innovadores que afavoreixin la competitivitat de l'empresa).

En relació a les **competències organitzatives**, ha d'implantar, organitzar i gestionar la protecció mediambiental a l'empresa, per tant, li calen coneixements per dissenyar els sistemes de gestió ambiental, i fer-ne les corresponents auditories i avaluacions.

Finalment, el Responsable de Medi ambient ha de tenir **competències relacionals**, ja que la comunicació, la participació i la sensibilització són aspectes fonamentals en l'EMAS i la resta de sistemes de gestió ambiental. Menció especial requereixen les competències en màrqueting ecològic (posicionament competitiu de l'empresa mitjançant l'adhesió de la marca a la sostenibilitat mediambiental). Cal dir que, a banda d'aquestes competències tècniques, organitzatives i relacionals el Responsable del Sistema de Gestió Ambiental també ha de comptar amb competències transversals com el **lideratge, el treball en equip, la capacitat de gestió de recursos, l'adaptabilitat i la innovació.**

Amplia la informació del sector al Web Barcelona Treball

[Mercat > Sectors Econòmics > Medi ambient](#)

En aquest apartat web trobaràs un informe del sector en clau d'ocupació, podràs consultar les fitxes ocupacionals amb els diversos perfils professionals, i conèixer els principals recursos per trobar-hi feina.

Cofinancen: